

Periodizace římské literatury

Vývoj římského písemnictví se celkem shoduje s vývojem římského státu. Římskou literaturu dělíme do pěti základních období (uvedená data jsou spíše orientační):

1. **Archaické období** (240 př. Kr. = od vítězství Říma v 1. punské válce; do r. 81 př. Kr. = rok, kdy vystoupil Cicero)

Pro toto období je charakteristické pronikání řeckých vlivů. Rozkvétá poezie, drama a epos. Z prózy je to pak především dějepisectví a řečnictví.

Vybraní představitelé: Livius Andronicus (latinský „překlad“ Odysey), Cn. Naevius (římské historické drama a 1. římský epos), T. Maccius Plautus (komedie), Caecilius Statius (komedie), Q. Ennius (historický epos), M. Porcius Cato (historiografie, nejstarší latinský prozaický text O zemědělství), Terentius (komedie), Pacuvius a Accius (tragédie), Lucilius (satira).

2. **Období Ciceronovo** (od r. 81 do r. 31 př. Kr. = přibližná doba, kdy Octavianus Augustus ukončil občanskou válku)

Rozkvétá římská próza, která v této době nabývá svého vrcholu, zatímco poezie se teprve připravuje k rozmachu.

Vybraní představitelé: Catullus (poezie), Lucretius (didaktický epos), Cicero (próza - řečnická, filozofická, politická), Cornelius Nepos (biografie), Varro (díla filologická, filozofická, o zemědělství...), Caesar a Sallustius (historiografie).

3. **Augustovo období** (od r. 31 př. Kr. do roku 14 po Kr. = rok, kdy zemřel Augustus)

Doba míru, vrcholí římská poezie, zatímco próza (až na dějepisectví) ustupuje.

Vybraní představitelé: Vergilius (epos, didaktická a bukolická poezie), Horatius (poezie, metricky velmi pestrá), Tibullus a Propertius (elegie), Ovidius (poezie „eroticko-naučná“, epická), Livius (historiografie), Vitruvius, Celsus aj. (naučná próza).

Toto 2. a 3. období bývá souhrnně nazýváno „*zlatým věkem římské literatury*“ (nebo „*doba klasická*“). Po něm následuje „*doba postklasická*“.

4. **Stříbrné období** (od r. 14 po Kr. do r. 117 = rok, kdy nastoupil na trůn Hadrián)

Utuzuje se monarchie. Dochází k napodobování děl doby klasické. Pěstuje se bajka, epigram a satira. V próze vyniká dějepisectví, rétorika a satirický román.

Vybraní představitelé: Seneca (dramata, filozofické dialogy), Lucanus (historický epos), Petronius (román, satira), Persius a Iuvenalis (satira), Plinius Starší (encyklopedie), Martialis (epigram), Quintilianus (řečnictví), Plinius Mladší (dopisy), Tacitus (historiografie), Suetonius (biografie), Apuleius (román).

5. **Období úpadku** (od r. 117 do r. 476 = pád Západořímské říše)

Dochází k postupnému úpadku v pohanském písemnictví a k vzestupu křesťanské literatury. Vznikají nová kulturní střediska v provinciích a tyto provincie dodávají do literatury osobité znaky. Římská literatura pomalu zaniká, jen v oblasti práva pokračuje až do 6. století v duchu klasickém.

Vybraní představitelé: Tertullianus, Cyprianus, Arnobius aj. (apologetika), Macrobius (komentář, dialog), Ammianus Marcellinus (historiografie), Ausonius (poezie), Prudentius (křesťanská poezie), Martianus Capella (encyklopedie), církevní otcové: Ambrosius (hymny, kázání), Hieronymus (latinský překlad bible – Vulgata), Augustinus (díla autobiografická, filozofická, apologetická, dogmatická, exegetická...), Boëthius (filozofická, vědecká díla), Cassiodorus (historiografie, encyklopedie), Isidor ze Sevilly (encyklopedie).